

Anglický venkov především má školu nejhudší a nejhorší, neboť mrtvá ruka tam těžce spočívá na půdě; a teprve až kvas lepšího veřejného mínění pronikne krok za krokem i do těchto míst, poměry se změní.

V lepší výchově jedině jest posléze naše spása, ne že snad získáme jí větší přebytky, ale že jistě budeme míti více dobrých občanů; a tito dobří občané — toho nezapomínejme — musí, pravda, býti vzděláni, ale také zdraví. Odtud marnost každé pedagogické reformy, již nepředcházejí jisté reformy sociální. Budiž naší péčí vzdělati lidi dokonalé, lidi, kteří nejsou toliko výbornými učiteli, nýbrž také dobrými živočichy, a toho marně budeme se snažiti docíliti, pokud tolik našich lidí bydlí za poměrů zvířatům nesnesitelných a lidem osudných.

Hnutí k demokracii, třeba mnohým se přičící, nelze zastaviti. Časem je to hnutí pomalé, téměř neznatelné, potom však řítí se jako vodopád. Jest úkolem moudrého muže, aby je pochopil a co možná pozorně sledoval, aby přestávka nahrazena byla pohybem nepřetržitým a tak zhoubám vodopádu zabráněno. Ideálem státníkovým mělo by býti vésti toto hnutí k jeho vznešenému cíli; a byť poušť byla dlouhá a svízele mnohé, ohnivý sloup, jenž na cestu svítí, byl slabý jen, přece v dáli posléze Pisgá se objeví, s jejíž výšin divák uzří zemi zaslíbenou.

OBSAH

	Strana
Z předmluvy autorovy	5
K českému překladu	6
I. Národní typy a výchovné ideály	8
II. Demokratický ideál ve výchově	21
III. Ideál v praxi	43
IV. Nesnáze	54
V. Důsledky	63

